

Kościół katolicki w Pogorzeli (cz. 3)

2. połowa XIX wieku przyniosła politykę germanizacyjną oraz represje względem społeczności polskiej w ramach zaboru pruskiego. Pogorzelscy księża nie byli obojętni wydarzeniom, jakie miały miejsce wokół nich. Można mówić o patriotycznej postawie księży. Jednak wśród pogorzelskiego duchowieństwa znalazła się jedna osoba, która działała przeciwko polskiemu społeczeństwu.

Naczelny prezes prowincji poznańskiej Edward Flottwell zabiegał o sprzymierzeńców do walki przeciwko polskości, zarówno wśród kręgów szlacheckich, jak i kleru. Flottwell służył z antypolskiej postawy i służbowości. Działalność prezesa nie ominęła Pogorzeli, w której posiadał zaprzyjaźnionego proboszcza Osieckiego. O postawie ks. Osieckiego można dowiedzieć się z listu pochodzącego prawdopodobnie z 1836 roku, w którym jeden z działaczy narodowościowych, informuje o postawie księdza w następujący sposób: „Strzeż się proszę cię bardzo, bo bestia Flottwell był w tych dniach w Pogorzeli u księdza, który jest zawołanym szpiegiem i któremu pewnie polecił nas w opiekę”. Z treści listu wynika, że ks. Osiecki współpracował z Flottwellem.

Końcówka lat czterdziestych XIX wieku była bardzo dynamiczna, jeśli chodzi o wydarzenia związane z plebanią pogorzelską. Świadczy o tym wydarzenia z nocy 28 na 29 października 1838 r. Doszło wtedy do zbrojnego zbiegowiska chłopów, które uchroniło tutejszego wikariusza ks. Nowackiego, przed aresztowaniem. Flottwell wydał nakaz aresztowania ks. Nowackiego, przypuszczalnie za działalność wymierzoną przeciwko władzom pruskim. Zbiegowisko chłopów miało nie tylko za cel obronę ks. Nowackiego, ale także ogólne poparcie dla jego osoby. Bardzo możliwe, że próba aresztowania ks. Nowackiego była oparta na donosach ks. Osieckiego.

W 1867 roku dokonano remontu świątyni. Przeprowadzono gruntowną odnowę wieży, tynków oraz dachu. Proboszcz Edward Wyrzykowski nadzorował prace renowacyjne, o których przebiegu możemy dowiedzieć się dzięki odkryciu z 1996 roku. Podczas prac remontowych wieży odnaleziono „skarb”, w skład którego wchodziła metalowa tuba z odręcznie spisany dokumentem w języku niemieckim z 26 września 1867 r., szklany słoik z 7 monetami z odręcznie spisany dokumentem w języku polskim z 19 września 1867 r. Z treści dokumentów wynika, że remont rozpoczęto 2 sierpnia 1867 r. Nadzór nad pracą sprawował mistrz z Gostynia Robert Krauze, który otworzył metalową kulę na wieży i wyjął z niej metalową tubę, w której znajdowały się zniszczone dokumenty, i pięć monet. W dalszej części dokumentów przedstawiono informacje dotyczące kosztów naprawy dachu i wieży. Łączny koszt naprawy wynosił 825 talarów, z czego przekazane było 180 talarów przez parafian, pozostałą sumę wyłożyli w 2/3 ówczesny dziedzic Pogorzeli Robert Rohrmann i właściciel Głuchowa, Chosłowski. Kiedy prace reparacyjne dobiegły końca, wsadzono odnalezione monety i dołożono jeszcze dwie wraz z obydwojma dokumentami.

Protestanci zamieszkujący Pogorzeli wybudowali nowy zbór, który do tej pory był drewniany. Kazania odbywały się w języku niemieckim. Parafia należała do diecezji w Krotoszynie. Decyzja rozpoczę-

cia budowy zapadła 8 marca 1854 r. Ukończono ją 24 lipca 1862 r. Świątynia była wybudowana dzięki składkom ewangelików i fundacji w wysokości 12.000 talarów przez króla pruskiego Wilhelma. Jako pierwszy objął probostwo w nowym zborze Konstanty Dittmann, który był pastorem od 25 czerwca 1853 r. do 26 grudnia 1858 r., umierając w wieku 44 lat. Następcą jego został w 1860 roku Carl Fuhrmann, który był przedtem pastorem w Jarocinie. Fuhrmann zajmował stanowisko pastora w Pogorzeli do 1883 roku. Następnym pastorem został Edgar Günther od 1885 do 1888 roku oraz Paul Bernstein od 1888 do 1914 roku.

Na początku 1941 roku okupant niemiecki zamknął kościół katolicki i zamienił go na magazyn. Mieszkańcy zostali pozbawieni świątyni, co zmusiło ich do uczęszczania do kościołów w Mokronosie i Domachowie. Proboszcz Czerwiński został wywieziony do Generalnego Gubernatorstwa.

W 1945 roku Niemcy, wiedząc o zbliżającej się Armii Czerwonej, postanowili przed ucieczką z miasta ewakuować wszystkie dokumenty oraz kosztowności znajdujące się w zborze. Podstawiono specjalnie do tego celu wagon kolejowy, który po załadunku wyruszył w stronę Gostynia. Wraz z ucieczką Niemców zbór został okradziony przez mieszkańców, a następnie zamknięty.

Wraz z zakończeniem okupacji niemieckiej powrócił do Pogorzeli ks. Czerwiński, który zaczął od uporządkowania świątyni. Funkcję proboszcza sprawował do połowy 1947 roku. Po jego odejściu parafią przejściowo zarządzali księża Kawski i Pachciarz. W dniu 15 listopada 1947 r. zarząd nad parafią objął ks. Kornel Witaszek. Funkcję proboszcza pełnił do sierpnia 1962 roku, przechodząc na emeryturę z powodów zdrowotnych. Następnie proboszczem był w latach 1962-1965 ks. Kazimierz Babski, który 1 sierpnia przeszedł na emeryturę.

Od 1 września 1965 r. proboszczem został ks. prałat dr Stanisław Jezierski. W 1967 roku, dzięki staraniom proboszcza oraz parafian, odnowiono kościół. Ks. Jezierski kierował parafią do 31 sierpnia 1987 r. Nowym proboszczem został ks. kanonik Hieronim Muczek od 1 września 1987 r., który pełnił tę funkcję aż do śmierci 15 lipca 2009 r. Aktualnie proboszczem parafii jest ks. Dariusz Bandosz.

(KONIEC)

WIKTOR BOGUSŁAWSKI

Muzeum w Gostyniu

GOSTYŃ		Muzeum zaprasza	
ul. Wrocławska 257		we wtorki	10 - 18
tel. 065 5721297		w środy	9 - 14
e-mail: muzeum@gostyn.pl		w czwartki	9 - 14
www.muzeum.gostyn.pl		w piątki	10 - 18
		w soboty	9 - 18

NOWA
gazeta gostyńska

fax: 65 5720309, e-mail: gg@bt.pl, Ngg w Internecie: www.gg.bt.pl

Samorządowe zespoły redakcyjne: Gostyń: Ewa Dąbrowska-Gulcz (tel. 65 5752145). Piaski: Sebastian Nowak (tel. 65 5719021).

Numer zamknięto: 2 II 2010. **Redaktor odpowiedzialna:** Hanna Fibner * Wszystkie prawa zastrzeżone (włącznie z wzorami reklam). Na wykorzystywanie i przetwarzanie w jakiegokolwiek formie wymagana jest zgoda redakcji * Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów, adiacji i zmiany tytułów dostarczonych tekstów. Nie zwracamy materiałów nie zamówionych. **Reklamy i ogłoszenia:** w redakcji w godzinach dyżurów. Obowiązuje cennik reklam nr 1/2005 z dnia 1.05.2005. Za treści reklam i ogłoszeń (opublikowanych zgodnie z art. 36 Ustawy „Prawo prasowe” z dnia 26 I 1984 z późn. zmianami) wydawca i redakcja nie ponoszą odpowiedzialności.

Wydawca: Gostyńskie Stowarzyszenie Promocji Twórczości Regionalnej, ul. Sądowa 7, 63-800 Gostyń, tel. 65 5727997, fax 65 5720309. **Konto bankowe:** Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu, nr konta 42 8678 0005 0010 0100 0358 0001. **Skład i druk:** „Nowa Gazeta Gostyńska”, ul. Sądowa 7, Gostyń, tel. 65 5720309.